

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Факультет природничих наук
Кафедра лісового і аграрного менеджменту

ДИПЛОМНА РОБОТА
магістра

(освітній рівень)

на тему: **«ЛІСІВНИЧО-ЕКОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА КАРПАТСЬКОГО
БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА»**

Виконав: студент II курсу, групи ЛГ-2м
спеціальності 205 «Лісове
господарство»
Богданов В.В.
Керівник: к.б.н., доц. Клід В.В.
Рецензент: к.с-г.н., доц. Дмитрик П.М.

АНОТАЦІЯ

Актуальність роботи. Карпатський біосферний заповідник – це природоохоронна територія міжнародного значення, яка розташована в Україні, у Закарпатській області. Він охоплює землі Рахівського, Тячівського, Хустського та Берегівського (до 2020 року Виноградівського) районів. Заповідник був створений для збереження унікальних природних ділянок, серед яких особливу цінність представляють букові праліси, визнані унікальними для Європи.

Основними завданнями заповідника є:

- Охорона рідкісних екосистем та природних ландшафтів;
- Збереження та відновлення видів флори та фауни, що зникають, зокрема ендемічних видів українських Карпат;
- Підтримка біорізноманіття, включаючи захист тварин і рослин, що знаходяться під загрозою.

Карпатський біосферний заповідник є важливою частиною системи природоохоронних територій України і відіграє ключову роль у збереженні екологічної рівноваги Карпатського регіону.

Ідея охорони природи в Карпатах виникла ще на початку ХХ століття, коли усвідомлення важливості збереження унікальних екосистем цього регіону стало актуальним. Упродовж десятиліть було створено кілька природоохоронних резерватів, серед яких:

- Чорногорський та Мармороський масиви, відомі своїми унікальними ландшафтами та біорізноманіттям.

На основі цих та інших природоохоронних територій у 1968 році було організовано Карпатський біосферний заповідник із початковою площею 12 600 га. Протягом наступних років його територія неодноразово розширювалась:

У 1997 та 2010 роках були прийняті укази Президента України про розширення території заповідника.

Станом на 2019 рік площа заповідника становила 58 035,8 га. З 2 січня 2022 року, відповідно до Указу Президента України, межі заповідника були значно змінені, що ще більше підкреслює його важливість для охорони природи. Заповідник має міжнародне значення – з 1992 року він є частиною міжнародної мережі біосферних резерватів ЮНЕСКО, що вказує на його виняткову природоохоронну цінність.

Карпатський біосферний заповідник є особливим завдяки таким характеристикам:

- Один із найбільших природоохоронних об'єктів України, загальна площа якого становить 66 307,8 га. Після останнього розширення 9 500 га земель, які раніше перебували у спільному користуванні, перейшли у постійне.

- Найбільший у світі суцільний масив букового пралісу збережений саме тут. Це унікальний природний комплекс із пралісами, які не зазнали значного антропогенного впливу.

- На території заповідника знаходяться схили найвищої вершини України – гора Говерла (2061 м), а також географічний Центр Європи.

- Заповідник репрезентує все ландшафтне і біологічне різноманіття Українських Карпат, від передгір'я до субальпійських та альпійських лук, що робить його надзвичайно багатим на різні типи екосистем.

- Серед природних пам'яток заповідника – легендарні Близниці, високогірні озера, Долина нарцисів, а також найбільша карстова печера Українських Карпат – Дружба.

Заповідник має велике значення для охорони природних ландшафтів, дослідження біорізноманіття та ендемічних видів Карпат, а також збереження екосистем, які є цінними не лише для України, але й для всього світу.

Карпатський біосферний заповідник є одним із найбільших і найцінніших об'єктів природно-заповідного фонду України, де зберігаються унікальні карпатські екосистеми. Його територія є домом для багатьох рідкісних і зникаючих видів флори і фауни, що робить його важливим природним сховищем.

Близько 80% його території (44,1 тис. га) вкрито лісами, більшість з яких – праліси, що не зазнали значного впливу людської діяльності. Це унікальні природні комплекси, сформовані переважно листяними та хвойними деревними породами.

Заповідник охоплює широкий діапазон висот – від 180 м до 2061 м н.р.м., включаючи вершину гори Говерла. Це дозволяє повністю репрезентувати ландшафтне та біологічне різноманіття Українських Карпат.

Включає різноманітні природні зони, починаючи від передгір'я до субальпійських і альпійських луків, що сприяє високій різноманітності видів і екосистем.

Заповідник відіграє важливу роль у збереженні природних ландшафтів і біорізноманіття Карпат, маючи міжнародне значення.

Об'єкт дослідження – Карпатський біосферний заповідник.

Предмет дослідження – його лісівничі та екологічні умови.

Мета дослідження: охарактеризувати лісівничо-екологічні умови Карпатського біосферного заповідника. Для досягнення поставленої мети ставили наступні завдання:

- 1) дати характеристику фізико-географічних умов Карпатського біосферного заповідника;
- 2) описати основні види діяльності установи;
- 3) описати флору і фауну Карпатського біосферного заповідника;
- 4) охарактеризувати його лісові екосистеми.

Стан наукової розробки. У дипломній роботі використана науково-технічна література наукової бібліотеки Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, яка висвітлює досліджувані питання. При опрацюванні дипломної роботи проаналізовано нові монографії, статті у наукових фахових виданнях та матеріали міжнародних науково-практичних конференцій.

Методи дослідження. При виконанні дипломної роботи застосовувались загальноприйняті і апробовані методи лісівничо-екологічної типології та лісівничо-таксаційні методи.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження рекомендуються до впровадження у Карпатському біосферному заповіднику.

Окремі положення і висновки мають теоретично-пізнавальне значення і можуть бути використані у навчальному процесі студентів лісогосподарського профілю при викладанні навчальних дисциплін “Екологія лісу” та “Природно-заповідна справа”.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, 4 розділів, висновків і списку використаних джерел (17 посилань), викладена на 63 сторінках, проілюстрована 8 рисунками.

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Факультет природничих наук
Кафедра лісового і аграрного менеджменту

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти
на тему «ЛІСІВНИЧО-ЕКОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКИ НАЦІОНАЛЬНОГО
ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ВЕРХОВИНСЬКИЙ»

Виконав: студент 2 курсу, групи ЛГ-2м
спеціальності 205 «Лісове господарство»

Булейко Д.А.

Керівник: к.б.н., доц. Клід В.В.

Рецензент: к.с-г.н, доц. Дмитрик П.М.

АНОТАЦІЯ

Актуальність роботи. Верховинський національний природний парк – найвіддаленіша та важкодоступна частина Українських Карпат, що дозволяє відвідувачам побачити природні ландшафти, які формувалися мільйонами років. Це єдине місце, де з-під шару палеозойських і мезозойських осадових порід виходять найдавніші метаморфічні утворення. На схилах гір можна зустріти виходи юрських вапнякових утворень, що створюють екзотичні пейзажі. На території Парку також знаходяться цінні букові ліси та альпійські луки, а також витoki річок Білий і Чорний Черемош.

Територія Верховинського національного природного парку розташована в Чивчино-Гринявських горах на кордоні з Румунією. Її можна вважати колискою незайманої природи. Порізаний гірський рельєф, віддаленість і важкодоступність парку сприяли збереженню природних комплексів і об'єктів у первозданному вигляді з мінімальним антропогенним впливом.

Верховинський національний природний парк – справжня перлина, яка запрошує сповільнитися, подихати свіжим повітрям та поєднатися з природою. Спостерігати за заходом сонця за високими горами, споглядати, як крони дерев зливаються з небом, і слухати шум дзюрчання струмка, що впадає у могутній водоспад – лише деякі з багатьох чудес, які чекають на вас тут.

Досліджуючи цей парк, ви відчуєте, що повернулися назад у часі, оточені ландшафтами, які формувалися мільйонами років. Віддаленість і важкодоступність Парку дозволили зберегти його природну красу, що робить його унікальним місцем для любителів природи.

Унікальна геологія парку є головною перевагою, з його стародавніми метаморфічними утвореннями, що виникають з-під шару палеозойських і мезозойських осадових порід. Вапнякові утворення юрського періоду на гірських схилах створюють захоплюючі пейзажі, а букові ліси та альпійські луки киплять життям.

Парк також наповнений історичними та культурними пам'ятками, які просто не можна пропустити. Ви можете досліджувати старовинні церкви, замки та інші історичні місця, які розповідають історію цього чарівного регіону.

Об'єкт дослідження – національний природний парк «Верховинський».

Предмет дослідження – його лісівничі та екологічні умови.

Мета дослідження: охарактеризувати лісівничо-екологічні умови національного природного парку «Верховинський». Для досягнення поставленої мети ставили наступні завдання:

- 1) охарактеризувати фізико-географічні та кліматичні умови національного природного парку «Верховинський»;
- 2) описати основні завдання Парку;
- 3) охарактеризувати лісові екосистеми Парку та стан їх збереження;
- 4) дослідити біорізноманіття національного природного парку «Верховинський»;
- 5) описати об'єкти неживої природи на території Парку.

Стан наукової розробки. У дипломній роботі використана науково-технічна література національного природного парку «Верховинський», наукової бібліотеки Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника», яка висвітлює досліджувані питання. При опрацюванні дипломної роботи проаналізовано нові

монографії, статті у наукових фахових виданнях та матеріали міжнародних науково-практичних конференцій.

Методи дослідження. При виконанні дипломної роботи застосовувались загальноприйняті і апробовані методи лісівничо-екологічної типології та лісівничо-таксаційні методи.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження рекомендуються до впровадження в національному природному парку «Верховинський» при проведенні лісгосподарських заходів з метою відтворення корінного лісового покриву, оптимізації якісного складу та підвищення продуктивності лісостанів.

Окремі положення і висновки мають теоретично-пізнавальне значення і можуть бути використані у навчальному процесі студентів лісгосподарського профілю при викладанні навчальних дисциплін “Екологія лісу” та “Природно-заповідна справа”.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, 5 розділів, висновків і списку використаних джерел (7 посилань), викладена на 50 сторінках, проілюстрована 13 рисунками.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Факультет природничих наук

Кафедра лісового і аграрного менеджменту

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

на тему **«ОПТИМІЗАЦІЯ ЛІСІВНИЧИХ ЗАХОДІВ В ОСНОВНИХ ТИПАХ
ЛІСУ ФІЛІЇ «БЕРЕЖАНСЬКЕ ЛІСОМИСЛИВСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО»
ДЕРЖАВНОГО СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО ГОСПОДАРСЬКОГО
ПІДПРИЄМСТВА «ЛІСИ УКРАЇНИ»**

Виконав: студент 2 курсу, групи ЛГ-21м
спеціальності 205 «Лісове господарство»

Ващак І.В.

Керівник: доктор с.-г. наук, професор

Олійник В.С.

Рецензент: кандидат с.г. наук, доцент

Коляджин І. Ф.

АНОТАЦІЯ

У західних регіонах України теплий і вологий клімат пізнього голоцену створив сприятливі умови для розвитку та поширення букових лісів. Площа ареалу бука лісового складала 1,445 тис. га, з яких 525 тис. га були зайняті бучинами. За останні два століття через антропогенний вплив у букових лісах відбулися значні зміни, які негативно позначилися на їх структурі. Це призвело до скорочення площі бучин у межах природного ареалу, що робить відтворення і розширення цих лісів важливим завданням для лісівництва. Відповідні можливості існують в помірно-вологодому кліматі заходу України, де збереглися осередки природних бучин, які є важливими для вивчення динаміки цих лісів у зв'язку з глобальним потеплінням. Природні біогеоценози підлягають охороні.

Основною ознакою сучасного стану лісу є його стійкість та стабільність. Здоровий лісовий фітоценоз здатний відновлюватися, підтримувати біорізноманіття, забезпечувати існування диких тварин, виконувати екологічні функції та мати стабільний запас деревини. Пріоритетним завданням є розробка системи заходів, що підтримуватиме стабільність деревостанів при мінімальному втручанні. Альтернативою традиційному лісокористуванню є наближене до природи лісівництво, яке можна впроваджувати у різновікових деревостанах за вибіркової системи господарювання. Для цього необхідно переформувати монодомінантні одновікові деревостани у різновікові з складною структурою.

Актуальність роботи полягає в тому, що глобальне потепління відкриває можливості для розширення площі букових лісів на сході Європи. Введення бука в сосново-дубові та грабово-дубові ліси покращить ґрунтові умови, біорізноманіття та екологічну стабільність лісових екосистем.

Метою роботи є запровадження засад наближеного до природи лісівництва в букових лісах Східного Опілля. У дослідженні було проведено збір, аналіз і узагальнення інформації про стан букових лісів та лісове господарство в них. Визначено загальні характеристики лісів, а також розроблено рекомендації щодо рубок переформування у букових лісах на основі наукових і практичних матеріалів.

Завдання роботи:

- провести аналітичний огляд проаналізувавши ботанічні, біолого-екологічні та лісівничі особливості бука лісового;
- висвітлити та розкрити методику проведення основних лісівничих досліджень;
- проаналізувати особливості ведення лісового господарства у букових лісах господарства;
- надати характеристику найпоширенішим типам лісу підприємства;
- окреслити основні заходи щодо лісокористування в букових лісах в даному регіоні.

Об'єкт дослідження – процеси лісокористування в основних типах лісу господарства.

Предмет дослідження – букові ліси Філії «Бережанське лісомисливське господарство» Державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України»

Дослідницький матеріал для даної роботи був зібраний на основі літературних даних, інформації, наданої Українським науково-дослідним інститутом гірського лісівництва імені П.С. Пастернака, а також особистих спостережень. Додаткові джерела

інформації були взяті з архівів наукових бібліотек Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та Українського науково-дослідного інституту гірського лісівництва імені П.С. Пастернака.

Наукова новизна одержаних результатів досліджень. Для оптимізації ведення лісового господарства в даному регіоні нами запропоновано впровадження лісівничих заходів в основних типах лісу.

Загальна характеристика структури і обсягу роботи. Обсяг дипломної роботи складає 40 сторінок комп'ютерного набору. Робота структурована наступним чином: вступ, чотири розділи, включаючи аналітичний огляд літератури, методику проведення досліджень, вивчення особливостей ведення лісового господарства у букових лісах ДП «Бережанське лісомисливське господарство», зокрема висвітлення характеристики лісів підприємства та аналіз і узагальнення заходів лісокористування в букових лісах. Проведено та проаналізовано закладку постійних науково-виробничих ділянок.

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Факультет природничих наук
Кафедра лісового і аграрного менеджменту

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти
на тему **ЛІСІВНИЧО-ЕКОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТКА НАЦІОНАЛЬНОГО
ПРИРОДНОГО ПАРКУ «БОЙКІВЩИНА»**

Виконав: студент 2 курсу, групи ЛГ(з)-2м
спеціальності 205 «Лісове господарство»

Галай Д.П.

Керівник: к.б.н., доц. Клід В.В.

Рецензент: к.с-г.н, доц. Дмитрик П.М.

АНОТАЦІЯ

Для збереження генетичного, видового і ландшафтного різноманіття Українських Карпат, інших природних комплексів і об'єктів, що мають значне природоохоронне, наукове, естетичне, рекреаційне та оздоровче значення, створено національний природний парк. Парк охоплює 12 240 га земель державної та комунальної власності, у тому числі 10 623 га наданих парку у постійне користування з відібраними у попередніх користувачів землями та 1 617 га земель державної власності Боринського лісгоспу з урахуванням без відчуження. Значну частину території парку займають ліси, переважно ялиці та ялини. У парку росте понад 30 видів трав'янистих рослин, у тому числі часник ведмежий, жовтець, лунарія, вика гладка, підсніжник.

Національний природний парк «Бойківщина» є унікальним регіоном Бойківського краю, відомим незайманими краєвидами, цілими мінеральними джерелами, та древніми лісами. Парк містить букові та буково-ялицеві праліси, унікальні луки та верхове болота, одне з яких—болото «Надсяння»—має міжнародне значення як Рамсарське угіддя.

Територія парку є домом для понад 700 видів рослин, з яких 32 потребують особливої уваги, а також 172 види хребетних тварин, 34 з яких занесені до Червоної книги України. Крім природних багатств, Бойківщина приваблює туристів своєю культурною спадщиною, зокрема 17 пам'ятками історії та культури, серед яких церква Собору Пресвятої Богородиці в селі Маткові, що входить до списку Світової культурної спадщини ЮНЕСКО.

Парк зберігає сліди давніх шляхів, таких як «Руський Путь», і на його території знаходиться найвища точка Львівщини – гора Пікуй, з чудовими краєвидами. Тут також бере початок річка Стрий, притока Дністра, та витік річки Сян, яка живе басейн Балтійського моря.

Об'єкт дослідження – національний природний парк «Бойківщина».

Предмет дослідження – його лісівничі та екологічні умови.

Мета дослідження: оцінити лісівничо-екологічні умови національного природного парку «Бойківщина». Для досягнення поставленої мети ставили наступні завдання:

- 1) охарактеризувати фізико-географічні та кліматичні умови національного природного парку «Бойківщина» ;
- 2) описати основні завдання Парку;
- 3) охарактеризувати лісові екосистеми Парку та стан їх збереження;
- 4) дослідити біорізноманіття національного природного парку «Бойківщина»;

Стан наукової розробки. У дипломній роботі використана науково-технічна література національного природного парку «Бойківщина», наукової бібліотеки Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, яка висвітлює досліджувані питання. При опрацюванні дипломної роботи проаналізовано нові монографії, статті у наукових фахових виданнях та матеріали міжнародних науково-практичних конференцій.

Методи дослідження. При виконанні дипломної роботи застосовувались загальноприйняті і апробовані методи лісівничо-екологічної типології та лісівничо-таксаційні методи.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження рекомендуються до впровадження в Ужанському національному природному парку

при проведенні лісогосподарських заходів з метою відтворення корінного лісового покриву, оптимізації якісного складу та підвищення продуктивності лісостанів.

Окремі положення і висновки мають теоретично-пізнавальне значення і можуть бути використані у навчальному процесі студентів лісогосподарського профілю при викладанні навчальних дисциплін “Екологія лісу” та “Природно-заповідна справа”.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, 4 розділів, висновків і списку використаних джерел (7 посилань), викладена на 61 сторінці, проілюстрована 14 рисунками.

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Факультет природничих наук
Кафедра лісового і аграрного менеджменту

ДИПЛОМНА РОБОТА

магістра

(освітній рівень)

на тему: **ПРИРОДНЕ ВІДНОВЛЕННЯ В ЯЛИЦЕВО-ДУБОВИХ ЛІСАХ**

Виконала: студент II курсу, групи ЛГ-2м
спеціальності 205 «Лісове
господарство»

Гепко О.Г.

Керівник: д.б.н., проф. Черневий Ю.М.

Рецензент: к.с-г.н., доц. Дмитрик П.М.

Івано-Франківськ – 2024 р.

АНОТАЦІЯ

Природним поновленням називається процес формування нового покоління лісу природним шляхом. Це зміна старого покоління лісу новим. У практиці лісового господарства використовують штучне та природне поновлення.

Попереднє природне відновлення у смерекових, букових і дубових лісах при суцільних рубках і супутнє при проведенні кінцевого заходу поступової рубки дозволяє скоротити термін вирощування нового лісостану на 20-30 років (порівняно з штучним і наступним природним відновленням).

Об'єкт дослідження – ялицево-дубові ліси.

Предмет дослідження – природне поновлення в ялицево-дубових лісах.

Мета дослідження: охарактеризувати особливості природного поновлення в ялицево-дубових лісах. Для досягнення поставленої мети виконували наступні завдання:

- 1) розглянути поняття природного відновлення деревостанів;
- 2) описати традиції відновлення та створення лісів;
- 3) охарактеризувати природне відновлення головних лісоутворювальних порід Карпатського регіону;
- 4) розглянути способи сприяння процесу природного поновлення лісу.

Стан наукової розробки. У дипломній роботі використана науково-технічна література наукової бібліотеки Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, яка висвітлює досліджувані питання. При опрацюванні дипломної роботи проаналізовано нові монографії, статті у наукових фахових виданнях та матеріали міжнародних науково-практичних конференцій.

Методи дослідження. При виконанні дипломної роботи застосовувались загальноприйняті і апробовані методи лісівничо-екологічної типології та лісівничо-таксаційні методи.

Практичне значення одержаних результатів. Практична цінність наукових результатів дослідження полягає в опрацюванні способів сприяння процесу природного поновлення ялицево-дубових деревостанів. Окремі результати можуть бути використані в навчальному процесі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника при викладанні навчальних дисциплін "Лісівництво" та "Наближене до природи лісівництво".

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Факультет природничих наук

Кафедра лісового і аграрного менеджменту

ДИПЛОМНА РОБОТА

магістра

(освітній рівень)

на тему **Результативність відновлення і вирощування змішаних дубових насаджень в умовах філії «Івано-Франківське ЛГ» ДСГП України**

Виконала: студент II курсу,

групи ЛГ-2м

спеціальності 205 Лісове господарство

Гинзель Р. В.

Керівник доц. **Коляджин І. Ф.**

Рецензент **Заїка В.К.**

АНОТАЦІЯ

Лісові угруповання відіграють головну роль у глобальних потоках речовин і енергії, будучи основними накопичувачами фітомаси у біосфері. За рахунок процесів депонування і емісії вуглецю, ліси беруть участь у зміні клімату Землі. Потоки вуглецю можна пов'язати з продуктивністю лісових насаджень, а саме із запасом деревини і її приростом, оскільки основна фітомаса лісів зосереджена в деревах.

Традиційно ці характеристики продуктивності описуються за допомогою таксаційних показників: видовий склад, вік, середній діаметр стовбура, середня висота деревостану, повнота, бонітет та інші. Дерева, що становлять верхній ярус лісових фітоценозів, виконують едифікаторну роль, забезпечуючи існування рослин нижніх ярусів. Едифікатори переймають на себе основний удар негативних природних і техногенних дій, що позначається передусім на рівні їх продуктивності: відбувається зниження ростових процесів, зменшення фотосинтезуючої поверхні і, як наслідок, зменшується приріст у висоту і в діаметрі.

Усе це дозволяє використовувати біологічну продуктивність як показник стану лісових екосистем, і дає дослідникам ще один інструмент для визначення меж тиску на лісові екосистеми, за якими можлива їх безповоротна деградація. Актуальність теми зазначеної магістерської роботи обумовлена виробничим завданням практики лісового господарства, спрямованої на підвищення ефективності використання лісових земель. Зазначена тематика з вивчення продуктивності та таксаційної характеристики лісових насаджень в умовах філії «Івано-Франківське ЛГ» ДСГП України якраз і спрямована на вирішення основного виробничого завдання лісогосподарської галузі.

Метою роботи є оцінка результативності відновлення і вирощування змішаних дубових насаджень і на цій основі розроблення підходів до підвищення результативності відновлення і вирощування змішаних дубових насаджень в умовах філії «Івано-Франківське ЛГ» ДСГП України.

Конкретними завданнями дослідження були:

- ✓ Охарактеризувати еколого-географічні особливості лісового покриву в умовах філії «Івано-Франківське ЛГ» ;
- ✓ Систематизувати наявну інформацію про відновлення і вирощування змішаних дубових насаджень;
- ✓ Вивчити результативність відновлення і вирощування змішаних дубових насаджень;
- ✓ Оцінити лісівничо-таксаційні показники змішаних дубових насаджень;
- ✓ Запропонувати підходи до господарських заходів з вдосконалення відновлення і вирощування змішаних дубових насаджень в умовах філії «Івано-Франківське ЛГ» ДСГП України.

Об'єкт дослідження – змішані дубові насадження в умовах філії «Івано-Франківське ЛГ» ДСГП України.

Предмет дослідження – результативність відновлення і вирощування змішаних дубових насаджень в умовах філії «Івано-Франківське ЛГ» ДСГП України.

Практична значущість отриманих результатів – можливість використанні результатів дослідження при відновлення і вирощування змішаних дубових насаджень в умовах філії «Івано-Франківське ЛГ» ДСГП України.

Методи досліджень – історичні та географічні при аналізі літератури, лісівничо-таксаційні – закладання пробних площ; морфометричні – встановлення

параметрів лісових насаджень, математико-статистичні – обробка результатів польового обстеження.

Оцінка значущості роботи - використання результатів дослідження для вдосконалення відновлення і вирощування змішаних дубових насаджень в умовах філії «Івано-Франківське ЛГ» ДСГП України.

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Факультет природничих наук
Кафедра лісового і аграрного менеджменту

ДИПЛОМНА РОБОТА
магістра

(освітній рівень)

на тему: «Еколого-лісівнича характеристика національного природного парку
«Голосіївський»

Виконав: студент II курсу,
групи ЛГ-2м
спеціальності 205 «Лісове господарство»
Глуханюк П. І.
Керівник: к.б.н., доц. Клід В.В.
Рецензент: к.с-г.н, доц. Дмитрик П.М.

АНОТАЦІЯ

Національний природний парк "Голосіївський" був створений у місті Києві відповідно до Указу Президента України від 27 серпня 2007 року № 794. Парк підпорядкований Міністерству охорони навколишнього природного середовища України. Початкова загальна площа парку становила 4525,52 гектари, з яких 1879,43 гектари були надані йому в постійне користування.

Указом Президента України від 1 травня 2014 року № 446/2014 "Про зміну меж національного природного парку «Голосіївський»" до території НПП "Голосіївський" було приєднано 6462,62 гектара лісів Святошинського лісопаркового господарства. Ця подія позначила значний розширення території парку, що сприяло збільшенню його природного потенціалу та значення для збереження біорізноманіття в регіоні [6].

Боротьба за створення Національного природного парку "Голосіївський" справді почалася ще у 1988 році за ініціативою Михайла Михалка, засновника "Спілки "Порятунок Голосієва". Початково планувалося, що цей парк буде великим за своєю територією, охоплюючи не лише Київ, а й область, з площею 65 000 гектарів і простягатиметься на південь аж до с. Витачів. Планувалося також включення Трахтемирівського півострова і Канівського природного заповідника до складу парку. Уявлення природоохоронців включало створення наміста заповідних об'єктів національного значення вздовж течії річки Дніпро.

У 1993 році клопотання щодо створення НПП такого масштабу були подані громадською організацією "Зелений світ". Ці ініціативи і плани відображали бажання зберегти та відновити природне середовище регіону та підкреслювали важливість створення масштабних територій для охорони біорізноманіття. Хоча плани стосовно розмірів парку можуть змінюватися залежно від політичних, екологічних та соціальних обставин, ініціатива щодо створення національного природного парку "Голосіївський" відображає важливість збереження природних ресурсів та біорізноманіття у цьому регіоні.

Проект Указу Президента України про створення національного природного парку "Голосіївський" було погоджено рішенням Київської міської ради від 17 лютого 1994 року № 14. Проте, процес погодження затримався, і згодом все розпочалося спочатку. 9 березня 2006 року Київська міська рада прийняла нове рішення про погодження створення Національного природного парку "Голосіївський" на землях міста Києва.

Цей процес показує складність та тривалість формування природно-заповідного фонду та організації природоохоронних територій, особливо у міських областях. Незважаючи на затримки, вирішальність та зацікавленість у створенні НПП "Голосіївський" дозволили досягти позитивного результату. Це ще раз підкреслює важливість співпраці між громадськістю, місцевими органами влади та центральним урядом у здійсненні екологічної політики та збереженні природного середовища.

Об'єкт дослідження – національний природний парк «Голосіївський».

Предмет дослідження – його екологічні та лісівничі умови.

Мета дослідження: охарактеризувати еколого-лісівничі умови національного природного парку «Голосіївський». Для досягнення поставленої мети ставили наступні завдання:

- 1) описати територіальну структуру та функціональне зонування національного природного парку «Голосіївський»;
- 2) дослідити основні об'єкти охорони на території Парку;
- 3) описати флору і фауну національного природного парку «Голосіївський»;
- 4) охарактеризувати лісові екосистеми Парку.

Стан наукової розробки. У дипломній роботі використана науково-технічна література природного заповідника національного природного парку «Голосіївський», наукової бібліотеки ДВНЗ «Прикарпатський національний університету ім. В. Стефаника», яка висвітлює досліджувані питання. При опрацюванні дипломної роботи проаналізовано нові монографії, статті у наукових фахових виданнях та матеріали міжнародних науково-практичних конференцій.

Методи дослідження. При виконанні дипломної роботи застосовувались загальноприйняті і апробовані методи лісівничо-екологічної типології та лісівничо-таксаційні методи.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження рекомендуються до впровадження у національному природному парку «Голосіївський» при проведенні лісогосподарських заходів з метою відтворення корінного лісового покриву, оптимізації якісного складу та підвищення продуктивності лісостанів сосни кедрової європейської.

Окремі положення і висновки мають теоретично-пізнавальне значення і можуть бути використані у навчальному процесі студентів лісогосподарського профілю при викладанні навчальних дисциплін “Екологія лісу” та “Природно-заповідна справа”.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, 4 розділи, висновків і списку використаних джерел (17 посилань), викладена на 62 сторінках, проілюстрована 9 рисунками і містить 1 таблицю.

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Факультет природничих наук
Кафедра лісового і аграрного менеджменту

ДИПЛОМНА РОБОТА

магістра

(освітній рівень)

на тему: **ОЦІНКА ВПЛИВУ ПЕРВИННОГО ТРАНСПОРТУВАННЯ
ДЕРЕВИНИ НА ЛІСОВІ ҐРУНТИ В ДП «РАХІВСЬКЕ ЛІСОВЕ
ДОСЛІДНЕ ГОСПОДАРСТВО**

Виконав: студент II курсу, групи ЛГ-2м
спеціальності 205 «Лісове
господарство»
Гурик І.Р.
Керівник: к.т.н.,с.н.с. Коржов В.Л.
Рецензент: к.б.н., доц. Клід В.В.

Івано-Франківськ – 2024 р.

АНОТАЦІЯ

Первинне транспортування деревини є одним із найбільш значущих процесів у лісозаготівельній діяльності, оскільки він дозволяє переміщувати деревину від місця заготівлі до проміжного складу або безпосередньо до місця подальшого транспортування. Проте цей процес має також серйозний вплив на лісові ґрунти, викликаючи ущільнення, ерозійні процеси, а також зміни гідрологічного режиму та структури ґрунту. Це, у свою чергу, може призводити до зниження продуктивності лісових екосистем, а в окремих випадках – до повного виснаження ґрунтових ресурсів. Зокрема, в умовах гірської місцевості, що є типовою для території ДП «Рахівське лісове господарство», негативний вплив транспортування деревини на ґрунти може бути особливо руйнівним. Особливості рельєфу, високий рівень зволоження, ризик ерозії та можливість зсувів ґрунтів значно підвищують потребу у дослідженні цих процесів з метою розробки практичних рекомендацій для зниження їх негативного впливу. Такий підхід є критично важливим для забезпечення сталого розвитку лісового господарства в Україні.

Мета роботи – оцінити вплив первинного транспортування деревини на лісові ґрунти в умовах ДП «Рахівське лісове господарство» та розробити екологічні та економічно обґрунтовані рекомендації для зниження цього впливу. Для досягнення поставленої мети виконували наступні завдання:

1. Провести аналіз наукової літератури та нормативної бази щодо оцінки впливу транспорту на лісові ґрунти.
2. Визначити характеристику ґрунтових умов та параметри транспортування деревини на території ДП «Рахівське лісове господарство».
3. Дослідити методи оцінки впливу транспортування на фізико-механічні властивості ґрунту та вибрати оптимальні для гірських умов методи.
4. Провести польові вимірювання та оцінити рівень ущільнення, ерозійної стійкості та гідрологічних змін ґрунтів на ділянках транспортування деревини.
5. Розробити та обґрунтувати заходи для зменшення впливу транспорту на лісові ґрунти, включаючи рекомендації з технічного оснащення та організації лісозаготівельних робіт.

Об'єкт дослідження – процес первинного транспортування деревини в умовах гірської місцевості ДП «Рахівське лісове господарство». **Предмет дослідження** – вплив транспортування деревини на фізико-механічні та гідрологічні властивості лісових ґрунтів, а також на процеси їх ерозії та ущільнення.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети були використані такі методи:

- Аналіз наукової літератури та нормативної бази – для дослідження існуючих підходів і методів оцінки впливу транспорту на лісові ґрунти.
- Польові вимірювання – для оцінки фізико-механічних властивостей ґрунту, рівня його ущільнення, стійкості до ерозії та зміни гідрологічного режиму на ділянках, що використовуються для транспортування деревини.

- Математичне моделювання – для аналізу отриманих результатів вимірювань та моделювання впливу транспортування на довгострокові зміни ґрунту.
- Експертні оцінки та моделювання економічної ефективності – для обґрунтування запропонованих заходів щодо зниження негативного впливу транспорту на ґрунти та їхньої економічної доцільності.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Факультет природничих наук
кафедра лісового та аграрного менеджменту

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти
на тему:

**“ ЕКОЛОГО-ЛІСІВНИЧА ХАРАКТЕРИСТИКА
НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ДЕСНЯНСЬКО-
СТАРОГУТСЬКИЙ ”**

Виконав: студент 2 курсу, групи ЛГ-2м
спеціальності 205 Лісове господарство
Добрий Іван Дмитрович

Керівник: Коляджин І.Ф.

Рецензент: Заїка В.К.

АНОТАЦІЯ

З кожним роком роль лісового господарства та проблематика техногенного пресу на довкілля стають все важливішими для суспільства. Деревина є вкрай важливими у різних сферах нашого життя. Вони, в першу чергу, виробляють кисень, є сировиною для промисловості, захищають ґрунт від ерозій та впливають на клімат. Останнім часом людина, є причиною впливу на довкілля, саме з цієї причини зменшується кількість чисельності багатьох видів дерев.

Аналіз місцевої дендрофлори як елемента існуючих екосистем та розроблення наукових основ її охорони є надзвичайно актуальним. У минулому дендрофлору Сумщин і Полісся вивчало чимало науковців з різних країн, у тому числі із Австро-Угорщини, Чехословаччини, Польщі, Румунії та Угорщини.

Темою наших досліджень є вивчення складу дендрофлори Деснянсько-Старогутського НПП, що у Сумській області.

Виходячи з теми наших досліджень, ми продовжили вивчення та детальний аналіз місцевої дендрофлори, як елемента наявних екосистем, як актуальну та нагальну потребу ботаніків сучасності. В процесі досліджень поставлено ряд завдань:

- вивчення лісів на території Деснянсько-Старогутського НПП;
- систематика видів дендрофлори лісів;
- характеристика окремих деревних видів
- систематика та характеристика рослинності Деснянсько-Старогутського НПП;
- вплив вієскових дій на біорізноманіття парку

Об'єктом наших досліджень є ліси, що зростають у Деснянсько-Старогутському НПП.

Предметом досліджень є видовий склад деревостанів різного походження у районі досліджень.

Дослідження рослинності Деснянсько-Старогутського НПП, її аналіз та систематика, а також вплив війни на біорізноманіття є актуальним в даний час та має наукову новизну.

Робота складається із: вступу, п'ятих розділів: огляду літератури, має фізико-географічну характеристику території дослідження, матеріали та методи досліджень, дендрофлору Деснянсько-Старогутського НПП, рослинність, а також висновки та список використаних джерел.

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Факультет природничих наук
Кафедра лісового і аграрного менеджменту

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти
на тему «**ОСОБЛИВОСТІ РОЗТАШУВАННЯ ПРАЛІСОВИХ ПАМ'ЯТОК
ПРИРОДИ НА ПРИКРПАТТІ**»

Виконав: студент 2 курсу, групи
ЛГ-2м

спеціальності 205 «Лісове господарство»

Коваль Ю.М.

Керівник: к.т.н., доц. Коржов В.Л.

Рецензент: к.б.н, доц. Клід В.В.

АНОТАЦІЯ

Найбільш цінними для збереження лісами є праліси та подібні до них квазіпраліси та природні ліси, а також старі ліси природного походження. Праліси, квазіпраліси та природні ліси сформувалися без значного впливу людини та стали еталонами добре збережених лісових екосистем та осередками біорізноманіття. Вони – природна лабораторія, яка може дати відповіді на питання, як має виглядати наближене до природи лісництво. Вони домівка для більшості рідкісних видів, рослин та тварин, які не можуть існувати в господарськи освоєних лісах чи лісах штучного походження.

Загалом праліси та недоторкані ліси становлять 1/3 від усіх лісів планети. У Центральній та Східній Європі залишилось менше ніж 320 тисяч гектарів таких лісів, 100 тисяч з яких, за оцінкою WWF, — може знаходитися в Україні. Це робить нашу країну унікальним європейським центром дикої природи та недоторканості.

З метою збереження цінних фрагментів пралісів і старовікових лісів поза межами існуючого природно-заповідного фонду створюють так звані пралісові пам'ятки природи.

Об'єкт дослідження – пралісові пам'ятки природи.

Предмет дослідження – особливості їх поширення на Прикарпатті.

Мета дослідження: охарактеризувати особливості поширення пралісових пам'яток природи на Прикарпатті. Для досягнення поставленої мети виконували наступні завдання:

- 1) дати визначення поняття пралісова пам'ятка природи;
- 2) описати методологію визначення належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів і природних лісів;
- 3) описати методику визначення належності територій до пралісових пам'яток природи;
- 4) з'ясувати особливості розташування пралісових пам'яток природи на Прикарпатті.

Стан наукової розробки. У дипломній роботі використана науково-технічна література філії Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника,

. При опрацюванні дипломної роботи проаналізовано статті у наукових фахових виданнях та матеріали міжнародних науково-практичних конференцій.

Методи дослідження. У роботі описано Методику визначення належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів і природних лісів та Методику визначення належності територій до пралісових пам'яток природи.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження рекомендуються до впровадження в роботі лісогосподарських підприємств Карпатського регіону.

Окремі положення і висновки мають теоретично-пізнавальне значення і можуть бути використані у навчальному процесі студентів лісогосподарського профілю при викладанні навчальної дисципліни “Пралісові пам'ятки природи”.

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Факультет природничих наук
Кафедра лісового і аграрного менеджменту

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти
на тему **«ПРОДУКТИВНІСТЬ СМЕРЕКОВИХ НАСАДЖЕНЬ В УМОВАХ
ФІЛІЇ «ОСМОЛОДСЬКЕ ЛГ»**

Виконав: студент II курсу, групи ЛГ-2м
спеціальності 205 «Лісове господарство»

Кос В.М._____

Керівник Коляджин І.Ф._____

Рецензент Гудима В.М._____

АНОТАЦІЯ

Актуальність теми. Україна є однією з лісодефіцитних країн, що має розвинуті виробничі потужності, які потребують великих обсягів деревини та інших лісових ресурсів. Попит на ці ресурси має тенденцію до зростання. Хоча існують альтернативи деревині, вона залишається незамінним універсальним матеріалом, який широко використовується в різних галузях економіки та приватного сектору. Крім вищенаведеного, лісові біоценози виконують інші важливі екологічні функції та мають надзвичайно важливе екологічне та соціальне значення, адже вони захищають ґрунти від ерозії, а ріки і водойми від замулення, запобігають шкідливому впливу вітрів, депонують вуглець та продукують кисень, збільшують рекреаційну ємність довкілля, а також виконують безліч інших корисних функцій, які поліпшують якість життя людини.

Останнє тисячоліття ведення лісового господарства в Україні було зосереджено на споживацьких підходах, це стало причиною заміни корінних насаджень на швидкоростучі, монодомінантні, [нестійкі до шкідників і хвороб деревостани. Визначені проблеми спонукають лісівників до пошуку шляхів з підвищення їх продуктивності.

Мета роботи – вивчення фактичної та потенційної продуктивності ялинових деревостанів.

Предмет дослідження – ялинові деревостани підприємства.

Методи дослідження. Для розкриття теми роботи проводився аналіз відомчих, літературних й інформаційних джерел, використовувалися загальноприйняті у лісовій таксації методи обробки матеріалів.

Наукова новизна одержаних результатів. Встановлено потенційну продуктивність ялинових деревостанів та зокрема буково-ялинових деревостанів.

Практичне значення одержаних результатів. Для обґрунтування вибору напрямку ведення господарства визначено фактичну і потенційну (максимальну) продуктивність ялинових насаджень різного віку. Запропоновано методи її підвищення.

Загальна характеристика дипломної роботи. Бакалаврська робота складається із вступу, семи розділів, висновків, списку використаних джерел. Робота викладена на 58 сторінках, містить 2 Міністерство освіти і науки України

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Факультет природничих наук
Кафедра лісового і аграрного менеджменту

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти
на тему **«ВИВЧЕННЯ СТАНУ ПОСТІЙНОЇ ЛІСОНАСІННОЇ
БАЗИ ФІЛІЇ «НАДВІРНЯНСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО»
ТА РОЗРОБКА РЕКОМЕНДАЦІЙ ЩОДО ЇЇ ПОКРАЩЕННЯ»**

Виконав: студент 2 курсу, групи ЛГ-2м
спеціальності 205 «Лісове господарство»
Кузюк І.В.

Керівник: доктор філософії, викл. Гнатюк О.Р.

Рецензент: к.б.н, доц. Клід В.В.

Рецензент: Олійник В.С.

Івано-Франківськ – 2024 р.

АНОТАЦІЯ

Актуальність теми вивчення стану постійної лісонасінної бази визначається потребою у високоякісному насінні для відновлення та збереження лісових ресурсів. Стабільна постійна лісонасінна база є вирішальною для сталого розвитку лісового господарства, адже вона впливає на продуктивність та стійкість лісових культур. У контексті кліматичних змін та антропогенного впливу, ефективне управління лісонасінною базою стає ще більш важливим.

Мета дослідження: охарактеризувати лісонасінну базу філії «Надвірнянське лісове господарство». Для досягнення поставленої мети виконували наступні завдання:

- 1) описати сучасний стан та шляхи розвитку лісонасінної бази в Україні;
- 2) дослідити стан та продуктивність лісонасінної бази філії «Надвірнянське лісове господарство»;
- 3) розробити пропозиції щодо її покращення.

Об'єкт дослідження – постійна лісонасінна база філії «Надвірнянське лісове господарство».

Предмет дослідження – стан та продуктивність постійної лісонасінної бази.

Методи і методики дослідження. При виконанні дипломної роботи застосовувались загальноприйняті і апробовані методи лісівничо-екологічної типології та лісівничо-таксаційні методи.

Наукова новизна одержаних результатів даного дослідження полягає у комплексному аналізі стану постійної лісонасінної бази філії «Надвірнянське лісове господарство», що включає як оцінку поточних умов, так і визначення основних факторів, що впливають на якість та продуктивність насінного матеріалу. Впроваджені рекомендації щодо удосконалення процесів відбору, культивування та зберігання насіння базуються на сучасних наукових підходах і дозволяють підвищити ефективність управління лісовим господарством. Це дослідження також робить внесок у розвиток методів збереження та відновлення лісових ресурсів, що є особливо актуальним в умовах змін клімату та зростаючого антропогенного навантаження на екосистеми.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці рекомендацій, які сприяють підвищенню якості та продуктивності постійної лісонасінної бази філії «Надвірнянське лісове господарство». Впровадження цих рекомендацій дозволить поліпшити процеси відбору, культивування та зберігання насіння, що безпосередньо вплине на підвищення ефективності лісового господарства. Результати дослідження також рекомендуються до впровадження у інших лісгосподарських підприємствах ДП «Ліси України».

Апробація результатів роботи. Результати роботи апробовані на міжнародних науково-практичних конференціях:

1. Гнатюк, О., Канюк, І., & Кузюк, І. (2024). Сучасний стан лісорозведення в Карпатському регіоні України. В “Сучасні вектори розвитку аграрної науки:

матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (ХДАЕУ, 17-18 вересня 2024 року)”. Херсон, 596-599.

2. Гнатюк, О., & Кузюк, І. (2024). Збереження генофонду у лісогосподарських підприємствах Івано-Франківщини. В “Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування: освіта – наука – виробництво”. Біла Церква, 16-17.

3. Гнатюк, О., & Кузюк, І. (2024). Історична довідка про лісове насінництво в Івано-Франківській області. В «Захист і карантин рослин: історія і сьогодення. інноваційні методи захисту рослин». Львівський НУП, Дубляни, 253-255.

Загальна характеристика структури й обсягу дипломної роботи.

Робота викладена на 55 сторінках, складається зі вступу, 6 розділів, висновків, списку використаних джерел (28 посилань) та 2 додатків на 4 сторінках; проілюстрована 3 рисунками та вміщує 9 таблиць.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Факультет природничих наук

Кафедра лісового і аграрного менеджменту

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

**на тему «АНАЛІЗ ЗАВДАНЬ РОЗВИТКУ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ В РЕГІОНІ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ В РАМКАХ
КАРПАТСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ»**

Виконав: студент 2 курсу, групи ЛГ-21м

спеціальності 205 «Лісове господарство»

Купчак Руслан Володимирович

Керівник:

Кандидат технічних наук, старший науковий
співробітник

Коржов Володимир Леонідович

Рецензент: Олійник В.С.

АНОТАЦІЯ

Актуальність теми. Гірським територіям притаманна надзвичайно важлива природо регулююча роль, великі потенційні запаси природних ресурсів а також визначальне ландшафтне і біологічне різноманіття. На гірських територіях присутня значна частина (близько 25%) світового наземного біорізноманіття. Проте, тяжкі природно-кліматичні умови гірських територій здійснюють негативний вплив на рівень матеріального добробуту їх жителів, накладаючи суттєві обмеження щодо вибору форм і видів діяльності місцевого населення. Також, екосистеми гір є надзвичайно вразливими до негативних тенденцій кліматичних змін та їх наслідків.

Перед людством стоять завдання проведення поступових і планомірних дій покликаних запровадити країнами світу ресурсо- і природо ефективною, ростучою і конкурентоспроможною економікою, з встановленням пріоритетів збереження довкілля, забезпечення здоров'я і добробуту населення. Такі завдання є важливими і глобальними та вимагають різнопланових і масштабних дій в багатьох сферах життєдіяльності. В цьому контексті особлива увага приділяється розвитку лісової сфери з подальшим поєднанням лісогосподарської діяльності з біоекономікою, забезпеченням зайнятості сільського населення і отримання ними доходів. Особливе значення набувають дії, спрямовані на пом'якшення і адаптацію до кліматичних змін, поліпшення стійкості і життєвості лісових ресурсів з одночасним забезпеченням надання ними різноманітних екосистемних послуг [1,2].

З урахуванням важливої ролі лісового сектору в розвитку біоекономіки чинною «Державною стратегією управління лісами України до 2035 року» передбачаються напрямки, механізми і практичні заходи націлені на удосконалення діяльності лісового та мисливського господарства для забезпечення довгострокових державних інтересів. При цьому, має бути досягнуто поєднання принципів державного регулювання з механізмами ринкових відносин. Крім того, нашою державою підписано міжнародну угоду - «Рамкова конвенції про охорону та сталий розвиток Карпат» (в подальшому Карпатська конвенція), якою поставлені завдання щодо поліпшення якості проживання гірського населення, укріплення місцевих економік та громад, а також збереження природних ресурсів і культурної спадщини. Тому, для Карпатського регіону України, важливим завданням є використання принципів сталого управління лісами, що дозволить досягнути і підтримувати стійкість гірських екосистем [3-5].

Об'єкт дослідження – діяльність лісових підприємств Карпатського регіону України з урахуванням положень міжнародних угод стосовно лісової сфери.

Мета роботи – встановлення особливостей розвитку лісових підприємств в контексті положень Карпатської конвенції та наявних проблем запровадження наближеного до природи лісівництва.

Метод досліджень – аналітичні дослідження міжнародних і

вітчизняних нормативно-правових документів, а також матеріалів підприємств і організацій лісової галузі, опрацювання отриманих вихідних даних, проведення їх аналізу та підготовка висновків і пропозицій на їх основі.

В процесі виконання магістерської роботи проаналізовано світовий досвід вирішення проблем функціонування гірських територій, встановлено особливості природно-виробничих умов діяльності лісових підприємств Карпатського регіону, відзначено особливості їх розвитку, які витікають із положень Карпатської конвенції, та стан їх виконання. Практичним результатом є підготовка висновків і пропозицій стосовно значення та ролі Карпатської конвенції для лісового сектору і забезпечення ефективної імплементації «Протоколу про стале управління лісами у рамках Карпатської Конвенції», які можуть бути використані для прийняття управлінських рішень.

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Факультет природничих наук
Кафедра лісового і аграрного менеджменту

ДИПЛОМНА РОБОТА

магістра

(освітній рівень)

на тему: **ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЗМІШАНИХ
ДЕРЕВОСТАНІВ ПЕРЕДКАРПАТТЯ**

Виконала: студентка II курсу, групи
ЛГ(з)-2м
спеціальності 205 «Лісове
господарство»
Михайлишин І.Р.
Керівник: д.б.н., проф. Черневий Ю.М.
Рецензент: к.с-г.н., доц. Дмитрик П.М.

Івано-Франківськ – 2024 р.

АНОТАЦІЯ

Актуальність теми визначається нагальною потребою підвищення біологічної стійкості та продуктивності лісів. Особливої гостроти проблема набуває в умовах ведення інтенсивного лісового господарства Передкарпаття, де мішані ялицеві ліси, як домінуюча форма рослинності, внаслідок тривалої експлуатації сформувались з порушеною структурою і, як наслідок, вони не повною мірою виконують властиві для них екологічні, економічні та соціальні функції. На значних площах спостерігається процес заболочування лісів. Лише в Івано-Франківській і Чернівецькій областях нараховується до 150 тис. га земель з надмірним зволоженням, де за надлишку опадів та близького залягання щільного ілювіального горизонту формується постійний шар ґрунтових вод. Особливо знижена стійкість і продуктивність буково-смереково-ялицевих лісів спостерігається на вологих і перезволожених місцях їх росту в Передкарпатті. Понад 20 тис. га таких лісів потребують реконструкції [15]. Для цього необхідні науково-обґрунтовані і практично здійснимі заходи з реконструкції та переформування мішаних ялицевих лісів Передкарпаття, що спрямовані на удосконалення систем ведення лісового господарства, підвищення стійкості і продуктивності насаджень шляхом цілеспрямованого формування різновікових лісостанів.

Об'єкт дослідження – змішані деревостани Передкарпаття.

Предмет дослідження – особливості їх формування.

Мета дослідження: охарактеризувати змішані деревостани Передкарпаття. Для досягнення поставленої мети ставили наступні завдання:

Стан наукової розробки. У дипломній роботі використана науково-технічна література наукової бібліотеки Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, яка висвітлює досліджувані питання. При опрацюванні дипломної роботи проаналізовано нові монографії, статті у наукових фахових виданнях та матеріали міжнародних науково-практичних конференцій.

Методи дослідження. При виконанні дипломної роботи застосовувались загальноприйняті і апробовані методи лісівничо-екологічної типології та лісівничо-таксаційні методи.

Практичне значення одержаних результатів. Практична цінність наукових результатів дослідження полягає в опрацюванні рекомендацій, направлених на формування стійких високопродуктивних мішаних ялицевих лісів Передкарпаття і на їх основі – розробці положень системи ведення лісового господарства на типологічній основі.

Окремі результати можуть бути використані в навчальному процесі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника при

викладанні навчальних дисциплін "Екологія лісу" та "Наближене до природи лісівництво".

Структура роботи. Робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків і списку використаних джерел (24 посилання), містить 4 таблиць, викладена на 58 сторінках, проілюстрована 7 рисунками.

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Факультет природничих наук
Кафедра лісового і аграрного менеджменту

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти
на тему **ДОСЛІДЖЕННЯ СТРУКТУРИ ДЕРЖАВНОГО ЛІСОВОГО
КАДАСТРУ**

Виконав: студент 2 курсу, групи ЛГ-2м
спеціальності 205 «Лісове господарство»

Мотуз І.М.

Керівник: д.т.н., проф. Перович І.Л.

Рецензент: к.б.н, доц. Клід В.В.

АНОТАЦІЯ

Державний лісовий кадастр – це державна система обліку лісів, ведення якого передбачено статтею 23 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» [3]. Практика ведення цього кадастру базується на досвіді здійснення лісовпорядних робіт.

Об’єкт дослідження – державний лісовий кадастр.

Предмет дослідження – його структура.

Мета дослідження: охарактеризувати структуру державного лісового кадастру. Для досягнення поставленої мети ставили наступні завдання:

- 1) охарактеризувати поняття державного лісового кадастру;
- 2) описати порядок ведення державного лісового кадастру та обліку лісів;
- 3) охарактеризувати чинний Порядок ведення державного лісового кадастру і сформулювати пропозиції щодо внесення змін до нього;
- 4) описати процедуру лісовпорядкування як основу ведення державного лісового кадастру.

Стан наукової розробки. У дипломній роботі використана науково-технічна література наукової бібліотеки Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника», яка висвітлює досліджувані питання. При опрацюванні дипломної роботи проаналізовано нові монографії, статті у наукових фахових виданнях та матеріали міжнародних науково-практичних конференцій.

Методи дослідження. При виконанні дипломної роботи застосовувались загальноприйняті і апробовані методи лісівничо-екологічної типології та лісівничо-таксаційні методи.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження рекомендуються до впровадження у лісогосподарських підприємствах ДП «Ліси України».

Окремі положення і висновки мають теоретично-пізнавальне значення і можуть бути використані у навчальному процесі студентів лісогосподарського профілю при викладанні навчальних дисциплін “Лісівництво”, “Регіональне лісівництво”, «Основи лісоексплуатації».

Структура роботи. Робота складається зі вступу, 4 розділів, висновків і списку використаних джерел (17 посилань), викладена на 69 сторінках.

ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА
Факультет природничих наук
Кафедра лісового та аграрного менеджменту

ДИПЛОМНА РОБОТА
магістра
(освітній рівень)

на тему: **ДЕРЖАВНИЙ КАДАСТР ТЕРИТОРІЙ ПРИРОДНО-
ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Виконав: студент групи Лг-11м
спеціальності 205. Лісове господарство

_____ Олійник Д.В.

Керівник _____ Перович І.Л.

Рецензент _____ Заїка В.К.

Івано-Франківськ, 2024

АНОТАЦІЯ

Формування мережі територій та об'єктів природно-заповідного фонду є одним пріоритетних напрямків господарської діяльності в Україні за останні десятиріччя. Для цього розроблено і реалізуються декілька державних і регіональних програм (Програма перспективного розвитку заповідної справи в Україні, Державна стратегія регіонального розвитку до 2027 року, Програми розвитку природно-заповідного фонду та формування регіональної екологічної мережі за регіонами тощо) з конкретними даними щодо кількості і площі нових об'єктів природно-заповідного фонду, а також – з розрахунком необхідних для цього коштів і відповідальними виконавцями. Відмітимо, що за час військового стану виконання цих програм і стратегій дещо сповільнилося, але роботи в цьому напрямку продовжуються. Тому, важливим зараз для всіх регіонів і, зокрема, для Івано-Франківської області є оптимізація мережі територій та об'єктів природно-заповідного фонду відповідно до напрацювань профільних науковців.

Актуальність теми. Сучасне ведення природоохоронного господарства України має критичний стан не тільки через зумовлені війною проблеми, але і з цілого комплексу внутрішніх причини. Через військові дії окремі об'єкти природно-заповідного фонду повністю зруйновані або втрачені через окупацію. Найбільш актуальною внутрішньою проблемою є низька оплата праці в установах природно-заповідного фонду – це обумовлює зменшення кількості висококваліфікованих працівників і подальше погіршення ефективності поставлених завдань з охорони природи. Інша проблема – це погане фінансування розвитку матеріально-технічної бази і туристично-рекреаційної інфраструктури через значний дефіцит державного бюджету, але це не дозволяє суттєво збільшити прибутковість і оплату праці на цих підприємствах. У зв'язку з цим, актуальним є аналіз Державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду і для Івано-Франківської області для оптимізації мережі природно-заповідного фонду з метою покращення ефективності охорони природи.

Мета роботи: оптимізувати мережу природно-заповідного фонду Івано-Франківської області за результатами аналізу даних Державного кадастру цієї мережі для покращення ефективності охорони природи в регіоні.

Завдання дослідження:

- дати огляд чинного законодавства і наукової літератури щодо особливостей формування мережі природно-заповідного фонду та ведення Державного кадастру цієї мережі;
- оцінити природні та економічні умови формування мережі природно-заповідного фонду в Івано-Франківській області;
- проаналізувати дані Державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду в Івано-Франківській області;
- обґрунтувати шляхи оптимізації цієї мережі з метою покращення ефективності охорони природи в регіоні.

Об'єкт дослідження – складові Державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду та природні угіддя в Івано-Франківській області.

Предмет дослідження – відповідність елементів Державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду до природних угідь в Івано-Франківській області.

Робота складається із: вступу, п'яти розділів (огляд літератури, регіон та методика досліджень, природні умови регіон досліджень, характеристика Державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду та природні угіддя в Івано-Франківській області, шляхи оптимізації екологічної мережі з метою покращення ефективності охорони природи в регіоні), а також – з висновків, списку використаних джерел і додатків.

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя
Стефаника
Факультет природничих наук
Кафедра лісового і аграрного менеджменту

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти
на тему **«МОНІТОРИНГ ЗЕМЕЛЬ ЛІСОВОГО ФОНДУ
МЕТОДОМ ДИСТАНЦІЙНОГО ЗОНДУВАННЯ»**

Виконав: студент 2 курсу, групи ЛГ-2м
спеціальності 205 «Лісове господарство»

Первісник К.О.

Керівник: д.т.н., проф. Перович І.Л.

Рецензент: к.б.н, доц. Клід В.В.

Івано-Франківськ – 2024 р.

АНОТАЦІЯ

Дослідження за допомогою супутникових знімків стає важливим інструментом для моніторингу та обліку територій, особливо в контексті природоохоронних зон і лісовкритих площ. Це технологічне рішення значно збільшує ефективність, дозволяючи проводити моніторинг великих територій без необхідності витратних наземних досліджень.

Супутникові знімки дозволяють дистанційно оцінювати стан ландшафтних комплексів, що дає змогу відстежувати зміни в екосистемах, виявляти вирубки лісів, аналізувати біорізноманіття та реагувати на надзвичайні ситуації, такі як лісові пожежі або ерозія ґрунтів. Завдяки використанню геоінформаційних систем (ГІС), супутникові дані можна інтегрувати з іншими джерелами інформації для створення точних карт та моделей розвитку ландшафтів.

Такий підхід особливо важливий для природоохоронних територій, де традиційні методи обліку і моніторингу можуть бути надто затратними та складними через важкодоступність місцевості або потребу в великій кількості робочої сили. Використання супутникових даних спрощує контроль за станом лісових угідь, сприяє оперативному реагуванню на екологічні зміни та підтримці природного балансу на таких територіях.

Окрім того, супутникові знімки забезпечують неперервний доступ до даних, що дозволяє проводити довгостроковий аналіз та прогнозувати зміни в екосистемах, полегшуючи планування та впровадження заходів для збереження природного середовища.

Об'єктом дослідження є – лісовкриті площі, а **предметом** – застосування геоінформаційних методів та методів дистанційного зондування для їх моніторингу.

Метою даної роботи є висвітлення основних підходів до спостереження та обліку лісового покриву за допомогою геоінформаційних технологій та дистанційного зондування землі. Відповідно до мети нами були поставлені наступні **завдання**:

- дати загальну характеристику геоінформаційних технологій дистанційного зондування Землі та змін лісового покриву;
- описати основні види дистанційного зондування землі та їх застосування;
- навести методiku моніторингу лісо вкритих площ.

Стан наукової розробки. У дипломній роботі використана науково-технічна література наукової бібліотеки Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника», яка висвітлює досліджувані питання. При опрацюванні дипломної роботи проаналізовано нові монографії, статті у наукових фахових виданнях та матеріали міжнародних науково-практичних конференцій.

Методи дослідження. При виконанні дипломної роботи описувались методи дистанційного зондування лісовритих площ.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження рекомендуються до впровадження у лісгосподарських підприємствах ДП «Ліси України».

Окремі положення і висновки мають теоретично-пізнавальне значення і можуть бути використані у навчальному процесі студентів лісгосподарського профілю при викладанні навчальної дисципліни “ГІС в лісовому господарстві”.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків і списку використаних джерел (19 посилань), викладена на 56 сторінках.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Факультет природничих наук
Кафедра лісового і аграрного менеджменту

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої
освіти на тему: **«ЕКОЛОГО-ЛІСІВНИЧА
ХАРАКТЕРИСТИКА НАЦІОНАЛЬНОГО
ПРИРОДНОГО ПАРКУ «СИНЬОГОРА»»**

Виконав: студент 2 курсу, групи ЛГ- 21м
спеціальності 205 «Лісове господарство»

Петришин Б.В.

Керівник: Клід В.В

Рецензент: Олійник В.С.

АНОТАЦІЯ

Актуальність теми. Екологічні проблеми, пов'язані зі збереженням біорізноманіття та раціональним використанням природних ресурсів, набувають дедалі більшого значення у сучасному світі. В умовах глобальних змін клімату, урбанізації та зростаючого антропогенного впливу на природні екосистеми, збереження унікальних природних комплексів стає пріоритетним завданням. Національні природні парки відіграють ключову роль у забезпеченні екологічного балансу, охороні рідкісних і зникаючих видів, а також у підтримці екологічних функцій, важливих для сталого розвитку. Відповідно, національний природний парк «Синьогора» як один із значущих природоохоронних об'єктів України потребує детального дослідження його екологічного стану та лісівничих характеристик.

Збереження лісових екосистем є однією з найактуальніших проблем екологічної політики сучасності. Ліси виконують важливі екологічні функції, зокрема забезпечують регулювання водного режиму, очищення повітря, захист ґрунтів від ерозії та збереження біорізноманіття. В контексті національного природного парку «Синьогора» особливу увагу слід приділити вивченню структури лісових насаджень, їхнього санітарного стану та взаємодії з іншими компонентами екосистеми. Аналіз цих аспектів дозволить розробити науково обґрунтовані рекомендації щодо охорони та раціонального використання лісових ресурсів парку.

Крім того, національні природні парки мають значний потенціал для розвитку екотуризму та рекреаційної діяльності, що сприяє економічному розвитку регіонів та підвищенню рівня екологічної свідомості населення. Екотуризм, як форма сталого туризму, базується на раціональному використанні природних ресурсів і має на меті збереження природного середовища. Національний природний парк «Синьогора» має унікальні природні ландшафти та біорізноманіття, що створює передумови для розвитку екотуризму. Однак, для забезпечення стійкого розвитку необхідно провести комплексні дослідження екологічного стану парку, оцінити його потенціал та розробити заходи з охорони і раціонального використання природних ресурсів. У цьому контексті дослідження екологічних та лісівничих характеристик національного природного парку «Синьогора» є надзвичайно актуальним і важливим.

Метою роботи є вивчення екологічних та лісівничих характеристик національного природного парку «Синьогора» для розробки рекомендацій щодо збереження та раціонального використання його природних ресурсів. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

1. Розглянути загальні характеристики національного природного парку «Синьогора», включаючи історію створення, географічне положення, кліматичні умови, ґрунти та рельєф.
2. Дослідити біорізноманіття парку, зокрема рослинний світ, лісові екосистеми, фауну та їх взаємодію.

3. Оцінити лісівничу характеристику парку, включаючи основні лісові формації, типи лісів, вікову та структурну характеристику, а також санітарний стан лісів.

4. Виявити екологічну значущість парку, його роль у регіоні, основні екологічні проблеми та заходи щодо збереження біорізноманіття.

5. Проаналізувати перспективи розвитку та раціонального використання парку, включаючи потенціал для екотуризму та рекреації, стратегічні напрямки розвитку, інноваційні підходи до лісівництва та охорони природи.

Об'єктом дослідження є національний природний парк «Синьогора».

Предметом дослідження є екологічні та лісівничі особливості парку, включаючи біорізноманіття, структуру лісів, екологічну значущість та проблеми охорони.

Методи дослідження. Для досягнення мети та виконання завдань дослідження використовувалися різноманітні наукові методи:

1. Метод критичного аналізу нормативно-правової бази для визначення актуальності теми.

2. Комплексні польові дослідження для вивчення біорізноманіття та структури лісів парку.

3. Метод порівняльного аналізу для оцінки стану лісів та екологічних проблем.

4. Картографічний метод для створення карт екологічних та лісівничих характеристик парку.

Наукова новизна одержаних результатів. Вперше здійснено комплексне дослідження екологічних та лісівничих характеристик національного природного парку «Синьогора». Науково узагальнено та систематизовано дані про біорізноманіття, структуру лісів та екологічну значущість парку. Розроблено рекомендації щодо збереження та раціонального використання природних ресурсів парку.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження можуть бути використані для розробки програм збереження біорізноманіття, лісівництва та екотуризму в національному природному парку «Синьогора». Запропоновані рекомендації можуть бути впроваджені в практику управління природоохоронними територіями.

Апробація результатів роботи. Основні результати дослідження були представлені на науково-практичних конференціях та семінарах, а також опубліковані в наукових журналах та збірниках наукових праць.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел.

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Факультет природничих наук
Кафедра лісового і аграрного менеджменту

ДИПЛОМНА РОБОТА

магістр

(освітній рівень)

на тему **«СУЧАСНИЙ СТАН І ПРОДУКТИВНІСТЬ
БУКОСМЕРЕКОВИХ НАСАДЖЕНЬ У ФЛІЇ «НАДВІРНЯНСЬКЕ ЛГ»
ДСГП УКРАЇНИ»**

Виконав студент II курсу, групи ЛГ-2м

спеціальності 205 «Лісове господарство»

Ратич О.Я.

(прізвище та ініціали студента)

Керівник Коляджин І.Ф.

(прізвище та ініціали)

Івано-Франківськ 2024

АНОТАЦІЯ

Актуальність дослідження. Історичний розвиток та створення буково-смерекових насаджень у філії «Надвірнянське ЛГ» було сформовано низкою стратегічних лісогосподарських ініціатив, спрямованих на підвищення як біорізноманіття, так і виробництва деревини. Ці плантації систематично вирощувалися в середині 20-го століття як частина зусиль по боротьбі з ерозією ґрунту та стабілізації місцевої екосистеми. Вибір бука та ялини був обдуманим, оскільки ці породи добре пристосовані до кліматичних умов регіону та типу ґрунтів. Протягом багатьох років плантації еволюціонували через фази розширення та вдосконалення, адаптуючись до прогресу в методах управління лісовим господарством. Інтеграція наукових досліджень і традиційних знань зіграла ключову роль у їх створенні, забезпечивши сталі зростання та стійкість до викликів навколишнього середовища.

Значення буково-смерекових насаджень у Державній аграрній службі України виходить за межі їхнього економічного внеску та включає екологічні та соціальні переваги. Ці плантації є життєво важливими для підтримки екологічного балансу, забезпечення середовища проживання різноманітних видів і сприяння зусиллям по поглинанню вуглецю. Економічно вони підтримують лісову промисловість, постачаючи високоякісну деревину, яка користується попитом для будівництва, виробництва меблів і паперу. Крім того, плантації відіграють важливу роль у розвитку сільської місцевості, пропонуючи можливості працевлаштування та стимулюючи місцеву економіку. Їхня роль у збереженні навколишнього середовища та забезпеченні ресурсами підкреслює їхню важливість у Державній аграрній службі, відзначаючи їх як ключові активи в лісовому секторі України.

В даний час географічний розподіл і масштаби буково-смерекових насаджень у «Надвірнянському ЛГ» характеризуються їх присутністю на різноманітних рельєфах, що відображає стратегічне розміщення для максимізації екологічних і продуктивних переваг. Ці плантації охоплюють значні ділянки землі, часто розташовані в районах з оптимальною висотою та ґрунтовими умовами, сприятливими для росту бука та ялини. Просторове розташування насаджень розроблено для посилення зв'язків між лісовими територіями, сприяючи створенню екологічних коридорів, які підтримують пересування дикої природи та генетичний обмін. Масштаби цих насаджень не лише підкреслюють їхню роль у регіональній практиці лісового господарства, але й підкреслюють їхній внесок у ширші цілі управління ландшафтом.

Склад і якість ґрунту є основними факторами, що впливають на ріст і продуктивність буково-смерекових насаджень філії «Надвірнянське ЛГ». Регіон характеризується різноманітністю типів ґрунтів, включаючи суглинисті та піщані ґрунти, які суттєво впливають на доступність поживних речовин для насаджень. Суглинисті ґрунти, відомі своєю родючістю, забезпечують ідеальне середовище для розвитку коренів і утримання води, таким чином сприяючи міцному росту дерев. Навпаки, піщані ґрунти створюють проблеми через низький вміст поживних речовин і погану здатність утримувати воду.

Отже, управління цими плантаціями вимагає стратегічних методів покращення ґрунту для забезпечення оптимальних умов росту. Усуваючи притаманні обмеження піщаних ґрунтів за допомогою таких втручань, як додавання органічної речовини та контрольоване зрошення, можна значно підвищити продуктивність буково-смерекових плантацій.

Кліматичні умови Надвірнянського району відіграють важливу роль у визначенні продуктивності буково-смерекових насаджень. У цьому регіоні помірний клімат з виразними сезонними коливаннями, які впливають на моделі росту дерев. У весняно-літні місяці помірна температура і велика кількість опадів створюють сприятливі умови для розвитку дерев, що сприяє підвищенню продуктивності. Однак суворі зими, які характеризуються низькими температурами та сильними снігопадами, створюють проблему, обмежуючи період росту та потенційно завдаючи шкоди молодим деревам. Для пом'якшення цих проблем необхідні адаптивні стратегії управління, такі як вибір морозостійких сортів дерев і впровадження захисних заходів від екстремальних погодних явищ. Ці стратегії допомагають гарантувати, що плантації зберігають свою продуктивність, незважаючи на кліматичні негаразди.

Біорізноманіття буково-смерекових екосистем філії Надвірнянського ЛГ є критичною складовою їх екологічного здоров'я та продуктивності. Ці плантації підтримують широкий спектр видів рослин і тварин, сприяючи збалансованій і стійкій екосистемі. Наявність різноманітної флори, включаючи рослинність підліску та інші види дерев, підвищує родючість ґрунту завдяки природному кругообігу поживних речовин і забезпечує середовище існування для різноманітних диких тварин. Це біорізноманіття не тільки підтримує екологічну функціональність насаджень, але й захищає від шкідників і хвороб, тим самим сприяючи сталому росту дерев. Збереження та розширення біорізноманіття за допомогою методів збереження, таких як збереження природних середовищ існування та сприяння різноманітності видів, має важливе значення для довгострокової продуктивності та здоров'я буково-смерекових насаджень.

Мета дослідження: аналіз стану, продуктивності та розвитку буковосмерекових насаджень у філії «Надвірнянське ЛГ» з метою визначення ключових факторів, що впливають на їхню продуктивність, та розробки рекомендацій для підвищення ефективності лісогосподарської діяльності.

Об'єкт дослідження: буковосмерекові насадження у філії «Надвірнянське ЛГ».

Предмет дослідження: стан, продуктивність та розвиток буковосмерекових насаджень у контексті лісогосподарської діяльності, природних факторів та впливу хвороб і шкідників.

Завдання дослідження:

- Вивчити біологічні та екологічні характеристики буковосмерекових насаджень.

- Проаналізувати природно-кліматичні умови регіону та їхній вплив на стан насаджень.
- Оцінити сучасні методи визначення продуктивності лісових насаджень.
- Провести аналіз стану та розвитку насаджень у філії «Надвірнянське ЛГ».
- Дослідити вплив хвороб, шкідників та природних факторів на продуктивність насаджень.
- Розробити рекомендації щодо підвищення продуктивності буковосмерекових насаджень.

Методи дослідження:

- **Аналіз літературних джерел** - для теоретичного обґрунтування питань, пов'язаних із станом та продуктивністю лісових насаджень.
- **Методи польових досліджень** - для оцінки стану насаджень та їхньої продуктивності.
- **Методи статистичного аналізу** - для обробки отриманих даних про вікові структури, площі та запаси деревини.
- **Спостереження** - для оцінки впливу лісогосподарської діяльності, хвороб і шкідників на продуктивність насаджень.

Теоретична значущість дослідження: робота розширює знання про вплив природно-кліматичних, біологічних та антропогенних факторів на стан і продуктивність буковосмерекових насаджень. Вивчення динаміки розвитку лісових масивів та методів їхньої оцінки може стати основою для подальших досліджень у галузі лісівництва.

Практична значущість дослідження: на основі результатів дослідження розроблено рекомендації щодо підвищення продуктивності буковосмерекових насаджень, які можуть бути застосовані для оптимізації лісогосподарської діяльності. Також результати можуть бути корисними для вдосконалення методик лісового господарства у подібних природно-кліматичних умовах.

Наукова новизна дослідження: у дослідженні вперше проведено комплексний аналіз продуктивності буковосмерекових насаджень у філії «Надвірнянське ЛГ» з урахуванням впливу природно-кліматичних умов, хвороб, шкідників та лісівничих заходів. Розроблено рекомендації для підвищення ефективності управління лісовими ресурсами.

Практичне значення отриманих результатів: результати дослідження можуть бути використані для покращення лісогосподарської діяльності, підвищення продуктивності лісових насаджень, а також для розробки ефективних методик оцінки стану лісових ресурсів.

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Факультет природничих наук
Кафедра лісового і аграрного менеджменту

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти
на тему **ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ЗЕМЕЛЬ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО
ПРИЗНАЧЕННЯ**

Виконав: студент 2 курсу, групи ЛГ-2м
спеціальності 205 «Лісове господарство»

Химинець Р.Б.

Керівник: д.т.н., проф. Перович І.Л.

Рецензент: к.б.н, доц. Клід В.В.

АНОТАЦІЯ

Землі лісогосподарського призначення – це землі, вкриті лісовою рослинністю, а також не вкриті лісовою рослинністю, нелісові землі, які надані та використовуються для потреб лісового господарства.

Відповідно до Лісового кодексу України землі лісогосподарського призначення включають як лісові землі, на яких росте лісова рослинність, так і нелісові землі, які використовуються для потреб лісового господарства, але не вкриті лісом [4]. Це можуть бути землі, зайняті сільськогосподарськими угіддями, водними об'єктами, спорудами, дорогами, малопродуктивними землями та іншим, що слугує для забезпечення лісогосподарських потреб.

Об'єкт дослідження – землі лісогосподарського призначення.

Предмет дослідження – їх правовий режим.

Мета дослідження: охарактеризувати правовий режим земель лісогосподарського призначення в Україні. Для досягнення поставленої мети ставили наступні завдання:

5) розглянути поняття та склад земель лісогосподарського призначення;

6) охарактеризувати умови і порядок надання та використання лісогосподарських земель;

7) описати особливості охорони, захисту, використання та відтворення лісів на окремих категоріях земель;

8) описати особливості використання лісогосподарських земель в сапекті сталого розвитку територій.

Стан наукової розробки. У дипломній роботі використана науково-технічна література наукової бібліотеки Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника», яка висвітлює досліджувані питання. При опрацюванні дипломної роботи проаналізовано нові монографії, статті у наукових фахових виданнях та матеріали міжнародних науково-практичних конференцій.

Методи дослідження. При виконанні дипломної роботи застосовувались загальноприйняті і апробовані методи лісівничо-екологічної типології та лісівничо-таксаційні методи.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження рекомендуються до впровадження у лісогосподарських підприємствах ДП «Ліси України».

Окремі положення і висновки мають теоретично-пізнавальне значення і можуть бути використані у навчальному процесі студентів лісогосподарського профілю при викладанні навчальних дисциплін “Лісівництво”, “Регіональне лісівництво”, «Основи лісоексплуатації».

Структура роботи. Робота складається зі вступу, 4 розділів, висновків і списку використаних джерел (15 посилань), викладена на 67 сторінках.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет природничих наук

Кафедра лісового і аграрного менеджменту

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

на тему «Еколого-лісівничі особливості формування підросту деревних видів в букових деревостанах філії «Івано-Франківське лісове господарство» ДП «Ліси України»

**Керівник
кваліфікаційної роботи**

(підпис)

проф., д.б.н. Зайка В.К.
(посада, наук. ступінь, прізвище та ініціали)

Виконав ст. гр. ЛГ-21м

—
(підпис)

Шкляр Б.П.
(прізвище та ініціали)

Рецензент

(підпис)

доц. Дмитрик П.М.
(прізвище та ініціали)

Івано-Франківськ – 2024

АНОТАЦІЯ

Актуальність роботи. Природне відновлення лісу після рубок найкраще відповідає біологічним особливостям деревних порід. У підросту коренева система залишається неушкодженою, на відміну від сіянців, вирощуваних у розсадниках або при створенні лісових культур. Фітоценози, відновлені природним шляхом, вирізняються високою біологічною стійкістю та продуктивністю, а також зберігають породний склад, характерний для материнського лісостану.

На території Янівського Розточчя поширені букові лісостани, які є складними багатоярусними угрупованнями, в яких у різній мірі присутній бук лісовий. Наразі їх відновлення переважно відбувається штучно через створення лісових культур, оскільки бук лісовий не завжди може відновитися природним шляхом. Це пов'язано з тривалим періодом між рясними насінноношеннями та значним відпадом підросту бука протягом кількох років після його появи.

Для забезпечення збереження та росту бука лісового пропонується ряд лісівничих заходів, спрямованих на регулювання світлового режиму (Бутейко, 1975).

Отже, дослідження лісовідновних процесів у букових лісостанах та розробка оптимальних заходів для їх природного відновлення залишаються актуальними.

Об'єкт дослідження – формування букових деревостанів та процеси природного поновлення у них.

Предмет дослідження – лісівничо-таксаційні показники букових деревостанів і формування підросту деревних видів та фактори, які на нього впливають.

Мета роботи – виявити особливості поширення та природного поновлення бука лісового в умовах Янівського Розточчя.

Виходячи із мети було поставлено наступні завдання:

- дослідити особливості поширення та лісівничо-таксаційні букових деревостанів в регіоні дослідження;
- дослідити лісівничо-таксаційні показники стиглих букових деревостанів;
- вивчити показники інтенсивності світла під наметом дослідних фітоценозів;
- вивчити особливості формування лісової підстилки;
- дослідити формування підросту бука та інших деревних видів під наметом стиглих букових деревостанів та вплив на лісовідновні процеси рівномірно-поступових рубок.

Практичне значення. Отримані результати свідчать, що в стиглих і перестиглих дубово-грабових бучинах Янівського Розточчя бук лісовий формує достатню кількість підросту для успішного відновлення. Проте

основним фактором, що впливає на виживання самосіву, є недостатня інтенсивність світла під наметом насаджень.

Для стимулювання плодоношення бука лісового, а також для забезпечення успішного росту і розвитку підросту, рекомендовано проводити рівномірно-поступові двохприйомні рубки. Ці заходи дозволяють суттєво збільшити кількість підросту бука та створити сприятливі умови для його подальшого росту і розвитку.